

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje števe 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 250 za 1/64 strani K 1— Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 44.

V Ptuj v nedeljo dne 2. novembra 1913.

XIV. letnik.

Med grobovi.

Večerni mrak jesenskega dneva prihaja. Izza pokopališkega zidovja vstaja siva megla in ob jema polagoma kamenite obeliske ter križe, ki se v nešteti vrsti dvigajo med pisanim cvetjem. Ljubeče roke pa vžigajo polagoma lučico za lučico; nemirno trepečejo mala, bela plamena, kakor da bi hiteli okoli njih nevidni duhovi davno umrlih in pokopanih...

Med grobovi... Pravijo, da smejo današnji večer pokopniki zapustiti svoje hladne jamice, da hodijo nevidni, v velikih haljah, z žalostnimi očmi in voščenimi licami okoli znancev in prijateljev, sovražnikov in sorodnikov, da šepetajo z mrtvaško resno tajnostno, večne resnice nam v uho, — resnice, ki jih v solnčni svetlobi bajnokrasnega, zdravega življenja niti razumeti ne moremo... To so tiste velike resnice, ki žive že v nerazcvetli rozi kakor v rumenem listu, katerega pihne jesenski vihar iz drevesa; — tiste resnice, po katerih živi v vsaki iskrici življenja že kal smrti, po katerih se napravi iz desk ziboljke mrtvaško krsto, — to so tiste resnice, ki ne poznajo ne ljubezni ne žalosti, ne veselja ne sovraštva... Mrtvi ne poznajo smeha in iz mrtvaških oči ne tečejo solzice... Pa za vse enake so te resnice, za kronane glave in za poulične berače, — z enako koso kosi koščena smrt v dragocenih dvoranh kakor na bojni plani, v škofjskih palačah kakor v kmetški koči...

Med grobovi... Danes prihajajo mrlički k nam in v nemi besedi nam govorijo: kar ste, smo mi bili, kar smo mi, bodele i vi... Prižigate nam lučice; kdo jih bode vam prižigal? Ali bodele zapustili ljubeče srce, ki se vas bode ta dan vsaj za hip spominjalo?... Zakaj se sovražite z vso tisto strupeno strastjo, ki jo je zmoglo zgolj človeško srce? Bogatini ste in reveži, tej in oni narodnosti se prištevate, to in ono veroizpoved naglašate, dobri in slabi ste, — a kakšna bode razlika med vami, kadar vas položi večna volja tu-sem v te neštete vrste, pod te zelene trate, mrzle in mirne, brez strasti in nemira?...

Med grobovi... In spominjamo se velikanskega balkanskega pokopališča! Po plodoviti zemlji so se bili, neznanec je moril neznanca, nikdar se niso videli in vendar so zadirali drug drugemu nož v prsa, iz topov so gromele kroglice in raztrgale zemljo, ki jo je prejele kmetijski plug zoral, gnojili so zemljo s svojo srčno krvjo... in zdaj? Zdaj pa ležijo vsi enako pod

to omadeževano zemljo, Turek poleg Balgara, Srb poleg Albanca, z razmesarjenimi trupli, z razklanimi glavami, — a vsi enako mirni, mrzli, mrtvi...

Med grobovi... Vso življenje je velikanska borba, grozeča vojna, v kateri pade končno vsakdo kot žrtev! Danes si stojimo še nasproti kakor razjarjeni levi, ali jutri nam morda večna volja že zamaši usta s pestjo hladne zemlje, nas položi pod trato, enega poleg drugega... Za vse je dovolj prostora, za vsakega je odmerjeno mesto... Prižigajmo torej lučice, polagajmo na grobove vence cvetic... zavedajmo se za trenutek, da smo tudi mi le listje, ki pada raz jesenskega drevja...

Vi mrtvi pa, ki ste že prestopili tajnostni prag, počivajte mirno, dokler ne sprejmete i nas v svojo hladno sredino...

Kjer vladajo slovenski klerikalei.

Lansko jesen je vojna uprava poklicala pod zastave na tisoče in tisoče rezervnikov, ki so morali zapustiti dom in rodbino ter odhiteti na državne meje, da jih čuvajo za vse slučaje.

Potekli so meseci in prišla je zima; vojaki so stradali in zmrzovali, težko in mučno je bilo njihovo življenje, a vendar so voljno in vdano prenašali vse nadloge, ker so se zavedali, da je to njihova vojaška dolžnost, sveta vsakemu patrijotu.

Med temi rezervniki je bil tudi paznik v ljubljanski prisilni delavnici Bučar.

Ostavljal je svojo službo, zapustil svojo mlado ženo ter šel, da na meji kot zvest podanik in vojak zadosti svoji patrijotski dolžnosti.

Kakor vsi drugi, tako je tudi on mesto tednov prebil tam doli na mejah mesece. Potekla je zima in prišla je pomlad. Kakor vsi drugi, tako je tudi on trpel mraz in pomanjkanje, prenašal pa je vse vdano, ker se je zavedal, da je to ukaz — domovine.

Začetkom poletja je dobil par dni dopusta in pohitel je domov k svojemu ognjišču, da po tolikem času zopet zazre in objame svojo ženo. Poln radosti je došel domu in nadejal se je, da bo v krogu svoje žene in svojcev preživel v veselju in zadovoljstvu one kratke urice, ki so mu bile določene in odmerjene za dopust.

Toda prišlo je drugače.

Z odprtimi rokami kakor rešitelja ga je sprejela žena, toda to, kar mu je pripovedovala,

je bilo, kakor da bi mu kdo rezal kožo z živega telesa.

Ko je on gladoval, prenašal mraz, vročino in žejo na meji za — domovino, je prihajal na njegov dom vaški mogotec, stebel „katoliške“ stranke, župan Joža Oražem, ter zapeljeval njegovo ženo, naj se izneveri svojemu možu in naj se, kakor poulična vlačuga vda njegovi pohotnosti. A ne samo z besedami, z brutalno silo je pohotnež hotel izvesti svoj namen. Treba je bilo mnogo kreposti, mnogo odločnosti, značajnosti in ženskega ponosa, da se je žena ubranila grožnjam in sladkim besedam nesramnega zapeljivca.

Možu se je krčila pest, da bi skočil k zapeljivcu in ga pobil na tla. Toda skrb za vsakdanji kruh, za tisto skrajico, ki jo je imel v prisilni delavnici, je povzročila, da je omahnila v pest skrčena roka.

Spomnil se je, da je pohotnež varovanec tiste stranke, ki ima moč v deželi in ki je kot taka tudi gospodarica v njegovem zavodu. Zadržal je svoj gnjev in molčal, dasi mu je kipel v prsih, samo da bi ne izgubil tisto skromno službico, ki je bila zanj vsakdanji kruhek.

Ko pa je zopet odhajal na mejo, ko je zopet zapuščal ženo brez zaščite in varstva pred zalezovanjem klerikalnega mogotca, so ga premagala čustva in potrdil je svojo skrb in bolelost znancem, prijatelju.

Potem je zopet odšel „služit cesarja.“ Prijatelj pa je spravljal nečeden slučaj v javnost in pokazal s prstom na klerikalnega pohotnika Joža Oražma, ki izrablja odsotnost zakonskih mož rezervistov v to, da zalezuje in zapeljuje njihove žene.

Vsa javnost je bila ogorčena in splošno se je pričakovalo, da bo stranka, h kateri pripada poštenjak Oražem, obračunala s tem subjektom in ga vrgla tja, kamor spada — na smetišče.

Toda v morali niso bili gospodje, ki vedre in oblačijo sedaj v naši deželi, nikdar posebno veliki.

In zgodilo se je, kar ni nihče pričakoval.

Mesto da bi bil deželni odbor nastopil proti moščanskemu županu Oražmu, kar bi bilo edino pravilno in pravično, so uvedli proti Alojziju Bučarju, čim se je vrnil s straže na meji, disciplinarno preiskavo, češ, da se je pregrešil s tem, da je škandal spravljal v javnost, proti svoji predpostavljene oblasti, in ga po dovršeni preiskavi spodili iz službe.

Klerikalna večina deželnega odbora je torej nastopila kot zagovornica pohotnega

TUDI BABICA JE ŽE VEDELA,

da mora rabiti le Schichtovo milo, če hoče oprati perilo brez mnogo truda do belega kot sneg. Schichtovo milo, znamka „Jelen“, ima nenadkriljivo pralno moč in ohrani perilo kakor novo, ker je — v nasprotju z mnogimi novomodnimi pralnimi sredstvi — zajedeno prosto jedkih, ostrih sestavin, vsled katerih perilo kmalu razpade. Zaupajte imenu Schicht! Že to hit se odlikuje.

zapeljivca Oražma in kot zaščitnica nemoralnosti, ter razsodila, da je paznik Bučar, ker je branil čast svoje poštene žene, tako silno grešil, da ga je bilo treba pokoriti s kaznijo odpusta iz službe.

Klerikalni deželni odbor se je po takem postavil na stališče, da bi moral njemu podrejeni paznik prisilne delavnice mirno trpeti, da klerikalni mogotec Oražem zalezuje njegovo ženo in jo zapeljuje k prešestovanju. Z drugimi besedami povedano: Deželni odbor je izrekel načelo „Jaz ne plačam samo delo paznika v prisilni delavnici, marveč plačam tudi telo paznikove žene, ki naj bo na razpolago pohoti, kadarkoli se bo temu ali onemu izmed klerikalnih mogočnikov zahotelo njene ljubezni!“

Takna je klerikalna morala in takšni klerikalni „moralisti“ vodijo naše dobro ljudstvo nazaj — „h Kristusu kralju, odrešeniku sveta“, kakor zatrjuje škof Anton Bonaventura.

Zaščitniki javnega pohujšanja, zagovorniki nenaravnosti in vlačugarstva so dandanes stebri vere, cerkve in države!

Človek bi zaplakal, da je usoda našega ljudstva sedaj v rokah takih propalcev in desperatov, ki se smejo brez odpora in kazni tako cinično igrati s čustvi, ki so bila doslej našemu narodu vsikdar sveta, ter jih teptati v blato.

Ako bi se kjerkoli drugje prigodilo kaj tako nečuvenga, bi se dvignil vihar opravičnega ogorčenja in v trenutku bi bila drubal, ki s tako cinično brutalnostjo mandra zakone naravnosti in poštenega življenja, vržena na gnoj in smetišče. A pri nas?

Pri nas bo ubogo, zaslepljeno ljudstvo šlo v boj za te ljudi in najsvetejše bo izpostavljeno za zmago onih, ki javno nastopajo kot zagovorniki nemoralnosti, prešestovanja in vlačugarstva!

O slovenska domovina, ti si danes, kot pravi znani pisatelj, kakor poulična vlačuga! (Slov. nar.)

Cenjenim somišljenikom naznanjamo, da je

„Štajerčev“

kmetski koledar za leto 1914

ravnokar izšel. Ta splošno priljubljeni in tako daleč razširjeni koledar izšel je zdaj že v VII. letniku, kar pa znači, da si je pridobil trdni krog zvestih odjemalcev. Koledar je letos posebno lepo opremljen in obsega 144 strani, na katerih se nahaja poleg najraznovrstnejšega čitiva tudi 15 lepih in velezanimivih slik.

Vsebina

letošnjega našega koledarja je sledeča:

1. Leto 1914. — 2. Deželni patroni. — 3. Cesarska rodbina. — 4. Avstro-ogrske deželne barve. — 5. Vladiarji v Evropi. — 6. Kalendarji (vseh 12 mesecev, natančen, s potrebnimi zapisniki). — 7. V novo leto (uvodne besede uredništva). — 8. Cesarjeva zahvala očetu Radezky (krasna povest iz cesarjevega življenja). — 9. O porabi umetnih gnojil (zanimiv gospodarski članek; spisal Vičanski Škerlec za naš koledar). — 10. Korupcija v ruski armadi (članek o interesantnih zadevah v armadi Rusije, posnet po sodnijskih razpravah). — 11. Pot h krstu (zanimiva povest iz kmetskega življenja po spisu Hilde Knobloch). — 12. Neobdačeno kuhanje žganja (natančna razprava z vsemi tozadevnimi postavnimi določbami). — 13. Veter je delal (krasna povestica po spisu dra. Petra Rosegger). — 14. Smešnice. — 15. Izgube v balkanski vojni (natančne številke od vseh prizidekih držav). — 16. Laška detelja (jako podučen gospodarski članek,

povzet po listu „L' amico del contadino“). — 17. Ljudsko premoženje v Avstriji in Ogrski (po oblastvenih številkah; jako zanimivo). — 18. Kako je prišel kozji pastir Nacek k svoji mestni obleki (spisala Mimi Vischer; pretresljiva povest iz otroškega življenja). — 19. Zmes (razni zanimivi in podučni sestavki i. s.: „Österreich-Klosterreich“, življenje v Novem Yorku, Dunaj v številkah, Človeško usnje, Plod, ki služi kot svetilka, Pogreb zamorskega poglavarja, Menjanje zraka, Francoski požeh, O sadnem drevu, Kri in zdravje). — 20. Kočar Jernej (povest iz kmetskega življenja; spisal Karl Linhart). — 21. Določbe o vojaški taksi (jako potreben sestavek tega davka). — 22. Vladarske dolžnosti (članek glede varstva živali: po listu „Völkischliche Blätter“, Mannheim). — 23. Čukovska (pesem; spisal Tebničmar). — 24. Modroslovje in kmetska hiša (jako podučljiv članek; spisal Mat. Wieser-Ziehl-Zlan). — 25. Jesenske (pesni; spisal Karl Linhart). — 26. Naše slike (popis koledarjevih slik). — 27. Male vesti. — 28. Od leta do leta (splošni pogled nazaj; popis vseh zanimivih dogodkov preteklega leta, zlasti tudi balkanske vojne; članek opisuje dogodke v slededih državah: Avstro-Ogrska, Nemčija, Rusija, Francoska, Angleska, Švica, Lichtenstein, Balkanske države, Amerika, Azija, Afrika). — 29. Sejmi (natančni seznamki sejmov na Štajerskem, Koroskem, Hrvaškem in Slavonskem). — 30. Poštne, brzogajne in kolek. — 31. Tarifa poštne nakaznic. — 32. Tarifa denarnih pisem. — 33. Tarifa vozne pošte. — 34. Telegrami. — 35. Seznamki sejmov v Ptuj. — 36. Tarifa za koleke.

Slike:

ima naš letošnji koledar sledeče in je vsaki sliki dodan natančni popis:

1. Naturno-varstveni park na otoku Meleda. — 2. Grad Ambras na Tirolskem. — 3. Bulgarski kralj Ferdinand in prestolonaslednik Boris. — 4. Nemški parnik „Emden“ in zemljevid. — 5. Slavnostna dvorana katoliškega zbora v Metzu. — 6. 700-letnica mesta Freudenthal. — 7. Kaj se izvaža iz Avstro-Ogrske? — 8. Nemški letalni stroj mornarice I. — 9. Množina mesa v posameznih državah. — 10. Koliko umorov pride na en milijon prebivalcev. — 11. Število zdravnikov v posameznih državah. — 12. Največja zatvorba doline v Evropi pri mestu Malter. — 13. Letalni stroj Francoza Brindejona. — 14. Dva odlična avstro-ogrska oficirja. — 15. Baron Ivan Škerlec.

Iz tega je pač razvidno, kako lepo, mnogo-vrstno in veliko vsebino ima naš koledar. Vkljub temu stane samo

60 vin., s poštino 70 vin.

Kdor proda 10 koledarjev, dobi enega zastonj!

Kupujte naš koledar!

Politični pregled.

Državni zbor. Dne 24. oktobra je v svoji seji sprejel državni zbor davek na dirke, nakar je pričel razpravo o davku na šampanjec. Rasin dr. Staruch je imel večeren obstrukijski govor. — Galiski cesarski namestnik pride jutri na Dunaj, da s poljskimi strankami konfira radi volilne reforme na Poljskem. Od teh konferenc je odvisen razvoj razmer v državnem zboru. — V parlamentarnih krogih krožijo vesti o kritičnem preobratu, ki se izvrši morda že prihodnji teden. Pokazala se bo namreč do tedaj morda potreba razpusta državnega zbora. Na drugi strani se prav resno zatrjuje, da je pričakovati prihodnji teden eventualne demisijske celega kabineta.

Državni zbor se ne razpusti. „Prager Tagblatt“ trdi, da izkuša vlada razpravo o kanadskem škandalu preprečiti. Razpustiti državnega zbora ne mislijo, osobito ker še niso volili delegacije.

Češko-nemška pogajanja. Kakor poročajo češki listi, se bo pričetek dunajskih češko-nemških pravnih pogajanj z ozirom na položaj v parlamentu za nekaj časa odložil.

Izseljeniški škandal. Preiskava o nedopustni vabi izseljencev še ni končana. V parlamentu vlada še ni pojasnila celo zadevo. To pa že

zdaj stoji, da je več paroplovnih družb vabilo ljudi, da so se izseljevali in da se je veliko vojaščin podvrženih mladeničev izselilo. Vsa vaba bi pa ne bila uspešna, če bi posledice gospodarske krize, v kateri živimo, in pa mobilizacija ne bila ljudi v taki meri zadnje leto izvabljal, da so se izselili. 600.000 ljudi se je izselilo! 480.000 jih je ostalo v Evropi, 120.000 jih je šlo čez veliko lužo tja v Ameriko. Mnogo je bilo med njimi takih, ki so se izselili zato, da jim ni bilo potrebno obleči vojaške suknje.

30 novih kavalerijskih oddelkov strojnih pušk. „Zeit“ poroča, da šeleto ustanovi 6 novih kavalerijskih oddelkov strojnih pušk, 24 jih pa ustanove l. 1914.

Ogrski državni zbor. Danes, dne 25. oktobra se je pričelo jesensko zasedanje ogrskega državnega zbora. Opozicija ni navzoča. Grof Tisza je v daljšem govoru priznal, da je Lukascova vlada prejela od prometne banke za koncesijo za igralnico na Margaretnem otoku en milijon 400.000 kron. Ko je nastopil Tisza, je banki takoj naznanil, da ne bo dal koncesije in ji ponudil, da ji vrne denar. Banka na to ni reagirala in je takoj začela z napadi na ministerstvo. Tisza brani Lukasca, češ da njegova osebna čast ni tangirana, ter ojstro napada opozicijo. Pred sejo je predložil justični minister Balogh predlog o novem tiskovnem zakonu.

Tiszi sledi Wekerle. Opozicijski krogi trde, da so dunajski krogi za to, da Tisza odstopi, ko se končno reši brambna predloga, in da je tudi Bilinski zato, da sledi Tiszi Wekerle.

Otvoritev nove železniške proge. Iz krogov Slovensko-hrvaškega kluba poročajo, da bo nova železniška proga od Pribudica do Kuina otvorena koncem meseca novembra.

Hrvaško vprašanje. Hrvaški kraljevi komisar Škerlec je došel na Budimpešto in je izjavil, da sta s Tiszo zaključila obravnavo z vodilnimi hrvaškimi politiki in da se akcija v kratkem nadaljuje.

Konflikt med Srbi in Bulgari. Srbski listi poročajo, da se je bil boj ob srbsko-bulgarski meji med Srbi in Bulgari, ker so Bulgari vzhodno od Kratoja neko utrjeno srbsko stražnico zasedli. Iz Sofije se pa poroča, da so Srbi zadnje čase neko bulgarsko stražo ob meji napadli, jo prepodili in da je bilo več takih spopadov. Bulgarski parlamentarni krogi žele, da bi se med Bulgari in Srbi sklenila slična garancijska pogodba, kakršno glede na Albanijo srbsko časopisje od Avstro-Ogrske zahteva. Bulgarska vlada je po ruskem poslanstvu protestirala, ker so Srbi napadli dne 21. t. m. bulgarsko stražo pri Beodjericu. Zahteva se, da naj Srbi razpuste zasedeno točko in da naj vse potrebno ukrepejo, da Srbi ob meji ne bodo več Bulgarov izživali.

Mejno vprašanje med Srbijo in Črnogoro rešeno. Italijanski listi poročajo, da je bila srbska vlada obveščena iz Cetinja, da je vprašanje meje med Srbijo in Črnogoro rešeno. Dogovore vodi srbski poslanik Gavrilovič. Posebna komisija bo še natančneje določila mejo.

Bulgarija okupira novo ozemlje, ne da bi se kaj posebnega zgodilo. Dne 23. oktobra zjutraj so imeli bulgarski vojak 30 km do Gümüldžine in 15 km hoda do Ksantija.

Južna Albanija. Mednarodna komisija za določitev južno-albanske meje je prispela sem. Prebivalstvo je vzprizorilo demonstracije za priklopitev Korice h Grški.

Bulgarski sokoli. Bulgarski sokoli so baje odpovedali udeležbo na letošnjem vsesokolskem zletu v Ljubljani.

Nov kabel med Nemčijo in Angleško. Dne 23. oktobra je bil izročen prometu nov kabel med Nemčijo in Angleško.

Srečno domače življenje

se mnogokrat prekini vsled bolezni, nezmožnosti delati in zmanjšanja zaslužka. Kdor resno ljubi svojo družino, mora tedaj skrbeti, da odstrani bolezn in nezmožnost k delu in to se lahko zgodi, kakor vemo iz izkušnje, ako imamo pri roki Fellerjev dobro dišeči olajšujoči rastlinski esenčni fluid z zn. „Elsa-fluid“, če se kali našo zdravje vsled mokrote, mrzlosti, prepiha, pretrudenja, bolečin, ranjenja, otiska, otekline, opek-

line, trdega vrata in revmatičnih bolečin, kakor tudi pri drugih boleznih.

Njegova presvetlost Jožef knez Rohan v Schottwieniu piše: „Presenetljiv uspeh „Elsa-fluida“ presega resno vsa upanja in Vi smete objaviti, da je meni dobro storil pri skoraj vsakih boleznih, kakor bolečin v glavi in zobeh, trganju in bodežu, bolečinah v križu in nahodu. Posebno dober je „Elsa-fluid“ za slabe oči in priporočam, naj ima vsak doma to neogibno potrebno zdravilo.“

Skoraj ravno tako piše Njegova presvetlost o Fellerjevih odvajalnih Rhabarber kroglicah z zn. „Elsa-kroglice“, katere so neogibno potrebne pri zmanjšanju teka, bolečinah v želodcu, gorečici, zaporu telesa in napihu. Vsak naših čitateljev naj hroči poiskusi tucat fluida za 5 kron in 6 škatlic kroglic za 4 krone franko od lekar-narja E. V. Feller v Stubici, Elsaplatz št. 241 (Hrvatsko), da ima obojno zmiraj doma.

----- ekr.